

‘Het was in eenen tsinxen daghe’ 2023

RIK VAN DAELE

Het was in de pinksterdagen ... De meimaanden van 1955, waarin honderden mensen de eerste Reynaertroute inreden; van 1958, wanneer het Reynaertbeeld van Albert Poels in Sint-Niklaas werd onthuld; van 1973, met het eerste massaspel in Sint-Niklaas, staan in het Reynaertgeheugen gegrift. Sinds de jaren 1950 werden in het pinksterweekend in Vlaanderen en Nederland en daarbuiten bijeenkomsten (zoals de Orde van de Vossenstaart), tentoonstellingen, voorstellingen, lezingen over de literaire vos Reynaert georganiseerd. De *Natureingang* in het Middelnederlandse verhaal zette de trend. De meimaand van 2023 is een ‘superformiweldige’ Reynaertmaand.

Tiecelijn 36 verschijnt uitzonderlijk in de pinksterdagen ter gelegenheid van het Sint-Niklase voorzitterschap van het Intergemeentelijk Project Land van Reynaert en in de maand waarin ter ere van de *Reynaert* een nieuw standaardwerk van Frits van

Oostrom wordt gepubliceerd. *De Reynaert. Leven met een meesterwerk* blikt terug op een vakgeschiedenis en een persoonlijke geschiedenis en brengt nieuwe inzichten en een nieuwe Reynaerteditie. Van Oostrom was voorzitter van de Commissie Ontwikkeling Nederlandse Canon (2006). In mei 2023 wordt ook de Vlaamse canon bekendgemaakt. Binnen die canon heeft *Reynaert de vos* terecht een plaats

*De meeste
Reynaertboekjes
zijn kapot
gelezen*

verworven, een meesterwerk dat voor vele medewerkers en (oud-) redacteurs van het Reynaertgenootschap een (groot) deel van hun avontuurlijke reis door het leven heeft bepaald.

Dat begon vaak van jongs af aan. Zo verwijst Van Oostrom naar de achtste druk van de uitgave van P. de Zeeuw J. Gzn. als eerste kennismaking met de *Reynaert*. Elke lezer van dit jaarboek heeft wel een of andere herinnering aan dat eerste Reynaertboekje, die eerste lectuur, de eerste ontmoeting met de vos. In de 36 Tielcelijnjaargangen zijn diverse dergelijke getuigenissen te vinden. Vele Reynaertliefhebbers, -verzamelaars, -auteurs – reynaerdofielen dus – weten nog precies met welk boekje hun Reynaert(lees)avontuur begon. Soms staat in een boekje in familiebezit nog een opdracht, een datum ('Kerstmis 1942' bijvoorbeeld) en zo krijgen we een glimp te zien van een mogelijk gebruik. Of misschien staan er nog tekeningen, leessporen of leeservaringen in die boekjes. De meeste Reynaertboekjes zijn kapot gelezen. In de volgende pagina's laten we Cyriel Buysse (in 1911) aan het woord naar aanleiding van een recensie van een van de Reynaertjes van Stijn Streuvels. Een uit de duim gezogen Reynaertleestaferaal. Zo ging het dus niet.

De namen van vele kinder- en jeugdboekenauteurs en -illustratoren zijn diep in de tijd weggezonden en vaak zijn de resultaten van de speurtocht naar hen op het internet erg pover. En ook op het darkweb zijn ze niet te vinden: E. Vermorcken, P.A.E. Oosterhoff, Tineke Schinkel en vele anderen. We vinden hun namen in de bibliografie van Annette Knol in de uitgebreide versie van haar artikel op www.reynaertgenootschap.be en in de bibliografie van Nederlandse Reynaertbewerkingen na 1800 van het Reynaertgenootschap. Sommigen schopten het tot een Wikipedia-lemma, van anderen is nauwelijks een geboorte- of sterfdatum te vinden, zelfs niet op *Delpher*, de onovertroffen digitale bron voor Nederlandse krantenartikels.

Het thematische deel in deze *Tiecelijn* focust op kinder- en jeugdboeken over Reynaert de vos. We gaan niet in op definitives, niet op de vraag of een boek nu een kinderboek, een jeugdboek of een volwassenenboek is (bij Biegel bijvoorbeeld). Het zijn eerste verkenningen, kennismakingen, proevertjes, verder werkend op recent onderzoek van Sanne Parlevliet, van diverse auteurs zoals Rein Kwast, Frits Booy, Lisanne Vroomen en Paul Wackers en anderen en van recente masterscripties in Antwerpen, Gent en Amsterdam.

Frauke Pauwels leidt in, Anette Knol brengt verslag uit van haar masterscriptie-onderzoek over de interactie tussen tekst en illustratie in boeken voor de jeugd van vroeger en tegenwoordig. Dan volgen enkele, kortere, meer persoonlijke bijdragen, waarbij de auteurs gevraagd werd met een set van een dozijn vooraf afgesproken vragen te werken. We beginnen bij Jan Frans Willems, ontmoeten Pieter de Zeeuw, P.A.E. Oosterhoff, Paul Biegel en Henri Van Daele. Wellicht krijgt de reeks op www.reynaertgenootschap.be of in volgende nummers nog een vervolg.

Wat we in de toekomst vooral doen, is uitkijken naar nieuwe Reynaertbewerkingen die zich nog moeten melden en die komen na de bewerkingen van Koos Meinderts, Paul Wauters (voor Het Geluidshuis) en Monique en Simone de Bruijn. Het Sint-Niklase massaspel 'R die amok maakt' met een tekst van Joost Van den Branden is er alvast eentje met een '+12'-indicatie. Grimmiger was de vos wellicht nog nooit. Niet voor kinderen, wel voor de jeugd ...

Na het thematische deel volgen bijdragen over de verhouding tussen de *Ysengrimus* en de *Reynaert*, over de naleving van de *Reynaert* in de beeldende kunsten rond 1650 in Antwerpen met verrassende Reynaertschilderijen uit de omgeving van Jan Breughel II en een interview over een operacreatie van Jan Pieters.

Tiecelijn 36 besluit met 'klassiekers': signalementen en boekbesprekingen van Reynaertboeken of boeken die naar de vossenmaterie knipogen, een kroniek, enkele verslagen en een poëtische coda.

